

VIOLISTE

Fanne Jansen

**“IK HEB EIGENLIJK ZO’N GEWELDIG RIJK LEVEN,
IK BEN GELUKKIG,
WAAROM MOET HET ALTIJD BETER?”**

Topvioliste Janine Jansen (31) heeft net haar zesde cd *Beethoven & Britten Viololconcerten* uitgebracht, ze tourt non-stop langs de grote concertpodia, ondertussen is ze bezig met haar eigen kamermuziekfestival en sinds een week ligt ook haar eigen tijdschrift *Janine* in de winkel. Hoe krijgt ze dat allemaal voor elkaar?

Wie Janine Jansen tussen haar ernstige overpeinzingen door ziet schaterlachen, zou haar makkelijk kunnen aanzien voor een studente van begin twintig. Maar achter die jeugdige uitstraling gaat een gedreven perfectioniste schuil, die elke noot op haar cd's analyseert met onverholen zelfkritiek. Tijdens het gesprek staan haar reiskoffer en de zware tas met de kostbare Stradivariusviool – die alleen zij draagt – al klaar, want deze middag reist ze meteen door voor een Europese tournee.

Je vliegt straks naar Praag: hoe ziet je dagelijks leven eruit?

“Gisteravond speelde ik Beethoven in het Concertgebouw en straks stap ik op het vliegtuig voor mijn tournee met stukken van Bartók en Tsjajkovski. Het spelen is heerlijk, maar al dat reizen is erg hectisch.”

Staat je koffer altijd klaar?

“Als ik thuiskom voor een paar dagen pak ik mijn koffer niet uit. Ik haal alleen mijn was eruit. Ik kan mezelf er niet toe zetten om alles netjes op te gaan ruimen en dan twee dagen later alles er weer in te doen.”

Je woont nog steeds in Soest, waar je ook bent opgegroeid.

“Ik heb tijdens mijn studie een tijd in Utrecht gewoond en daarna tijdelijk in Wenen, maar inmiddels woon ik alweer een aantal jaren in Soest. Af en toe twijfel ik: zal ik toch in een grote stad gaan wonen? Maar omdat ik altijd onderweg en druk, druk, druk ben, is het prettig om thuis te komen op een rustige plek, bij de bossen en duinen.”

Heb je die momenten van stilte nodig?

“Ik houd ontzettend veel van stilte. Dat is ook hoe ik ben opgegroeid: met de familie gingen we altijd op wandelvakantie en zochten we de rust op. En nog steeds vind ik het heerlijk om naar Zwitserland te gaan, de bergen in, om weer energie te krijgen uit de frisse lucht en de ruimte. Dat heb ik echt nodig.”

Hoe voel je je als je na een tournee thuiskomt?

“Vooral de afgelopen jaren waren zo druk dat ik weinig rust heb gehad. Als ik dan ineens toch een week vrij heb, slaap ik de eerste twee dagen alleen maar en stort ik echt helemaal in. Daarna denk ik opeens: o help, wat moet ik? Wat is het doel in mijn leven als ik niet op het podium sta? Zo voelt het toch. Als ik muziek maak en op het podium sta, weet ik dat ik met iets zinvol bezig ben en iets met anderen kan delen. Ik geef alles, al mijn emoties, en dat wil ik ook. Als ik een vioolconcert van Tsjajkovski speel, ga ik daar helemaal in op. Alles wat je voelt, van verdriet tot vreugde, stop je erin en al die emoties moeten er zo oprecht en zo natuurlijk uitkomen dat ze het publiek bereiken. Je speelt je leeg. Als ik daarna opeens alleen thuis ben, denk ik: wat moet ik nou zonder die muziek? En dan voel ik me opeens heel erg alleen thuis. Dan voel ik me een paar dagen een beetje gedeprimeerd en daarna valt dat van me af en denk ik: wauw! Ik kan lekker buiten zijn en andere dingen doen! Want mijn leven moet niet alleen maar uit muziek bestaan.”

Moet je dat jezelf inprenten?

“Nee, daar geloof ik in. Ik heb mijn familie en vrienden en uiteindelijk hopelijk ook wel echt een gezin nodig om, tja, om alles mee te delen. Als je altijd alleen op reis bent, heb je voortdurend mensen om je heen en iedereen wil wat: interviews, eten-tjes... Het is niet eenzaam. Toch zou ik alles wat ik meemaak willen delen met die éne persoon. Dat mis ik soms, als vrijgezel.”

Heb je wel eens vakantie?

“Deze zomer had ik geen vakantie vanwege de cd-opnames maar volgende zomer komt die vakantie absoluut. Dat wordt een heilige periode waarin ik op één plek kan verwerken wat ik allemaal meemaak. Afgelopen december speelde ik bijvoorbeeld in Parijs een wereldpremière van een nieuw vioolconcert, echt een groot, moei-

“ALS IK NA EEN TOURNEE WEER THUIS BEN, KAN IK ME HEEL ERG ALLEEN VOELEN”

lijk concert. Een heel jaar werk je daar naartoe en dan speel je het concert in Parijs. Maar de volgende ochtend zat ik om zes uur alweer in het vliegtuig naar Hamburg om daar het vioolconcert van Tsjajkovski te repeteren. Die avond wist ik eigenlijk al niet meer dat ik de vorige avond een grote première van een nieuw werk had gedaan! Pas als je thuis bent, kom je tot jezelf en word je gedwongen om alles wat je hebt meegemaakt te verwerken.”

En dan vraag je je af: waar sta ik eigenlijk in het leven.

“Precies! Soms zit ik thuis op de bank voor me uit te staren en vraag ik me af: hoe zou ik ooit een gezin of een relatie kunnen combineren met mijn werk? De mannen met wie ik in het verleden een

“ALLES WAT JE MEEMAAKT DELEN MET DIE ÉNE PERSOON, dat mis ik soms”

◁ serieuze relatie had, waren altijd musici. Maar zij leiden ook een reizend leven en als je kinderen hebt, gaat dat niet meer. Nu ik 31 ben, vraag ik me af: maar wat wil ik dan? Waar wil ik later op terugkijken? Is dit genoeg voor mij? Tegelijkertijd denk ik ook: ik heb eigenlijk zo'n geweldig rijk leven, ik ben gelukkig, waarom moet het altijd beter?”

Misschien omdat je kinderen wilt?

“Ja, dat heb ik altijd gewild en nu nog steeds, maar ik zou het wel met de juiste persoon willen doen en een vaste thuisbasis willen hebben.”

Lig je ook wel eens wakker van je werk?

“Ja, als ik me zorgen maak over een stuk dat ik moet spelen en het concert komt eraan. En vooral nu ik net een nieuwe cd heb opgenomen ben ik nerveus. Als ik daar de hele dag intensief mee bezig ben, kan ik 's avonds niet zomaar omschakelen. Het is lastig om objectief te zijn als je naar jezelf luistert en je weet dat je album iets blij-

vends is. Voor elke kleine imperfectie waar je normaal gesproken niet op gespist zou zijn, ben je overgevoelig.”

Is dat veranderd sinds je cd-debuut in 2003?

“Het wordt erger, haha. Je hebt steeds hogere verwachtingen, het moet altijd beter maar je kunt daar nooit komen eigenlijk. Ik denk dat het bij cd-opnames voor mij meer om het technische aspect gaat. Alles moet perfect zijn. En dat is grappig, want ik vind eigenlijk het gevoel en de emotie die je in de muziek legt veel belangrijker dan de techniek. Maar om zo vrij te kunnen spelen moet de techniek er wél zijn.”

En daar ben je nooit klaar mee?

“Daar ben je áltijd mee bezig. Het vioolconcert van Beethoven dat ik nu heb opgenomen is zo'n open en puur concert, je hoort alles. Dat is een enorme uitdaging, maar het kan ook frustrerend zijn. Soms laat ik de opnames aan mijn ouders horen – zij zijn zelf ook musici – en zij zeggen dan: ‘Waar héb je het over, zo luistert niemand!’ Maar ik kan dat niet. Alleen tijdens een live concert kan ik risico's nemen. Dat perfectionisme heb ik misschien van mijn vader. Hij is organist-klavecijnist. Van mijn moeder hoorde ik dat hij altijd zeven of acht uur per dag studeerde toen ze elkaar leerden kennen. Maar zo veel heb ik nooit gestudeerd hoor. Hooguit de helft, misschien.”

Heb je nooit als kind gedacht: wat mis ik veel door dat oefenen?

“Nee, op de basisschool studeerde ik ook niet meer dan tweeënhalve uur per dag. Natuurlijk denk ik nu wel eens: ik wil nu liever buiten een boek lezen, maar ik móet nu dat stuk instuderen. Maar tegelijkertijd kan ik niet zonder muziek. Vioolspelen is voor mij altijd zo'n natuurlijk deel van mijn leven geweest, want in onze familie hoorde muziek er gewoon bij. Mijn broer speelt cello en mijn moeder zingt, dus we gaven vaak familieconcertjes. Vroeger zong ik in het kerkkoor en als er Bach-

cantates waren waar een vioolpartij bij zat, speelde ik die, of mijn vader en ik deden samen een sonate, en zo heb ik het meegekregen.

Vanaf mijn zevende kreeg ik les van Coosje Wijzenbeek en zij vond kamermuziek maken heel belangrijk. Vanaf dat moment speelde ik in allerlei strijkkwartetten en ensembles. Kamermuziek is altijd een grote liefde van mij geweest omdat je in die kleine bezetting zo intiem communiceert. Mijn beste vrienden zijn ook mijn kamermuziekpartners. Sinds 2003 heb ik mijn eigen kamermuziekfestival en daar kijk ik het hele jaar naar uit.”

Heb je als puber ooit gerebelleerd?

“Jawel, vooral toen ik op het conservatorium in Utrecht zat. Ik ging daar op mijn zestiende naartoe en ik woonde nog thuis, maar ik had opeens allemaal vrienden van 21 die op kamers zaten. Dat was af en toe wel lastig. Mijn ouders, vooral mijn moeder eigenlijk, vonden dat ik doordeweeks op tijd thuis moest zijn. Als we naar een concert gingen dat om tien uur was afgelopen, wilde ze dat ik meteen de trein naar huis nam terwijl iedereen naar de kroeg ging. Daar waren wel eens enorme ruzies over, want daar schaamde ik me voor. Aan de andere kant ben ik nooit een enorm partybeest geweest, disco's hebben me eigenlijk nooit getrokken. Ik kan het ook echt niet, elke avond laat uit.”

Vanaf 2000 begon je veel op te treden. Wat heb je moeten leren?

“Het reizen. Ik wilde niet weg van huis, weg uit mijn vertrouwde omgeving. Een week van tevoren begon ik er al tegenop te zien en de dag en nacht ervoor lag ik te janken als een klein kind. Ik was bang om alleen weg te gaan naar een plek waar ik niemand kende en dat ik alleen zou zijn en me rot zou voelen. Dat kan ik me nu niet meer voorstellen. Thuis had ik mijn leven-tje, ik woonde samen met een hoornist en ik was verliefd en wilde het liefst thuis zijn. Maar zodra ik dan met het orkest stond te repeteren, was alles prima.”

WIE IS JANINE?

Janine Jansen werd op 7 januari 1978 geboren in Soest en op haar zesde begon ze met vioolspelen. Ze studeerde eerst bij docente Coosje Wijzenbeek en later op het Utrechts Conservatorium. In 1997 debuteerde ze op het podium van het Concertgebouw in Amsterdam. In 2003 tekende ze een solocontract bij het muzieklabel Decca, dat haar platen internationaal uitbrengt. Haar cd *Vivaldi – De Vier Jaargetijden* was in 2003 een groot succes en dit betekende haar doorbraak bij het Nederlandse publiek. Op 27 oktober 2008 ontving ze tijdens een optreden in het Concertgebouw te Amsterdam de VSCD Klassieke Muziekprijs 2008 in de categorie individuele prestatie. Daarnaast won zij drie Edisons. Janine Jansen speelt op een Stradivariusviool, de Barrere. Deze viool uit 1727 heeft ze in bruikleen van het Elise Mathilde Fonds met subsidie van de Stradivari Society Chicago.

Je hebt inmiddels de wereldpodia veroverd. Wat was jouw hoogtepunt?

“Ik heb afgelopen juni voor het eerst met het Chicago Symphony Orchestra gespeeld, een van de Amerikaanse toporkesten. Ik kwam aan bij de repetitie en voelde meteen: zij kennen mij niet. Er hing een sfeer van: eens kijken wat dat Nederlandse meisje kan. Maar de dirigent, Mark Elder, kende ik al goed en hij stelde me voor als zijn ‘*great friend Janine – we did so many wonderful things together*’. Dat was prettig, en zodra we het eerste deel hadden gespeeld, voelde het goed. Uiteindelijk werd het een ontzettend leuke week, want je leert elkaar al spelend snel kennen. Vooral met de blazers heb je altijd zo’n directe communicatie en oogcontact. Eigenlijk praat je met elkaar via de muziek.”

Op je nieuwe cd speel je het *Vioolconcert opus 15* van Benjamin Britten. Waarom koos je dat stuk?

“Britten is echt een van mijn lievelingscomponisten. Dat stuk heeft een enorme spanning van begin tot eind. Hij heeft het geschreven in 1939 en in die tijd was er veel aan de hand in de wereld, onder meer de Spaanse Burgeroorlog. Britten heeft een heleboel Spaanse thema’s en ritmes in het stuk verweven en je voelt de enorme spanning van die jaren, zo vlak voor de Tweede Wereldoorlog, en hoe hij daar tegenaan keek. De laatste drie minuten is het alsof alles in je schreeuwt, om aandacht of uit woede of verdriet: waar zijn we mee bezig in de wereld? Dat beleef ik met mijn hele lichaam en daarna kán ik niet meer.” □

RS

Janine geeft Libelle-lezerssen € 2,50 korting op haar nieuwe cd *Beethoven & Britten Vioolconcerten*. Kijk op www.libelle.nl voor de voorwaarden en print de kortingsbon uit. Van 27 tot en met 30 december wordt in het Utrechtse Vredenburg het Internationaal Kamermuziek Festival gehouden, waarvan Janine Jansen de artistiek leidster is. Meer concerten op www.janinejansen.com.

